

VERKLARING INTEGRITEIT EN INTEGRITEITSBELEID OPENBAAR BESTUUR

BZK, VNG, IPO EN UVW

12 december 2012, Den Haag

We hebben kennis genomen van de Integriteitmonitor 2012 waarin een 'foto' is gemaakt van de integriteitbeleving en het integriteitbeleid in het openbaar bestuur (Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen). Wij zien het als een nuttig instrument om periodiek onze voortgang op het terrein van de integriteit te monitoren.

We stellen vast dat er in de afgelopen jaren veel inspanningen zijn verricht om de integriteit van het openbaar bestuur verder te versterken en dat daarin resultaten zijn bereikt. Echter, er zijn teveel incidenten die laten zien dat we er nog niet zijn. We zullen, zo laat de monitor zien, daarin de komende jaren moeten blijven investeren.

Wat is ons opgevallen?

Op een aantal punten zijn er positieve ontwikkelingen te signaleren. Het integriteitsbeleid in algemene zin is beter geregeld: het beleid is schriftelijk vastgelegd, maakt onderdeel uit van het personeelsbeleid en de gedragscode en ambtseed zijn algemeen ingevoerd. Positief is dat veel organisaties een specifieke functionaris of eenheid hebben aangewezen als verantwoordelijke voor het integriteitsbeleid.

Tegelijkertijd zijn er zeker aspecten waaraan aandacht besteed moet worden. Dit geldt voor het afleggen van verantwoording over het gevoerde beleid (inclusief naleving van de gedragscode) en de verplichte openbaarmaking van gemelde nevenwerkzaamheden van (top)ambtenaren. In dit licht is het feit dat nog niet alle gemeenten en waterschappen een goed registratiesysteem hebben van integriteitschendingen, een aandachtspunt. In het verlengde daarvan wordt er nog te weinig (periodiek) onderzoek gedaan naar kwetsbare handelingen, functies en processen. Daarnaast is punt van zorg dat een aantal wettelijke regelingen die juist bedoeld zijn om belangenverstremming tegen te gaan (regeling financiële belangen en regeling openbaarmaking nevenwerkzaamheden) nog onvoldoende zijn ingevoerd.

De monitor geeft een kwantitatief beeld en geen normatief beeld. Het waarderend oordeel is uiteindelijk aan ons en aan de betrokken organisaties zelf. De monitor biedt de mogelijkheid tot maatwerk: elke groep kan eruit destilleren wat voor die groep relevant is.

Gemeenschappelijk perspectief is dat we integriteit van wezenlijk belang vinden voor een goed openbaar bestuur. We zien integriteit als een van de belangrijkste beginselen van 'good governance', zoals neergelegd in de Nederlandse code voor goed openbaar bestuur van juni 2009.

De primaire verantwoordelijkheid voor een goed en integer openbaar bestuur ligt bij het politiek bestuur, zowel voor het eigen handelen als in de rol van werkgever waar het de integriteit van de ambtelijke organisatie betreft. Bestuurders en managers hebben een voorbeeldfunctie. Het zelfbeeld van managers over hun voorbeeldfunctie is aanmerkelijk positiever dan hoe hun ambtenaren dat ervaren. Dat vraagt om een blijvend kritische opstelling van managers – en van bestuurders – over hun voorbeeldrol.

Bestuurlijke incidenten laten zien dat voorkoming van belangenverstremming en zelfs van de schijn daarvan, een belangrijk speerpunt is en moet blijven in de

komende jaren. Maar, het openbaar bestuur opereert ook in een netwerksamenleving. Dat vraagt om voortdurende waakzaamheid om de verschillende belangen in het netwerk goed uit elkaar te houden en zorgvuldig tegen elkaar af te wegen. Transparantie en open bestuursstijl zijn vereisten.

We moeten blijvend investeren in een integriteitsbewust klimaat, de verantwoordelijkheden formeel beleggen en de (integriteit)portefeuille institutionaliseren. Bij provincies, gemeenten en waterschappen spelen de commissaris van de Koningin, de burgemeester en de waterschapvoorzitter daarin een bijzondere en positieve rol. Deze rol zal ook wettelijk worden verankerd.

We gaan met de integriteitsaanpak door op de ingeslagen weg, waarbij de richting wordt aangegeven door de mensen die er midden in staan en het kunnen weten. Zij kunnen ook het beste inschatten welke aanpak en benadering in hun werksituatie zal werken. Zij kunnen putten uit vele instrumenten die er inmiddels zijn ontwikkeld en zich optrekken aan goede voorbeelden. Organisaties kunnen hiervoor terecht bij hun koepels, bij de beroepsorganisaties van bestuurders en BIOS. Met de investeringen die de koepels en beroepsorganisaties voornemens zijn, kunnen we er vertrouwen in hebben dat er door alle organisaties aan alle wettelijke verplichtingen wordt voldaan. Het ministerie zal ze daarbij ondersteunen.

dr. R.H.A. Plasterk
Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

A. Jorritsma-Lebbink
Voorzitter Vereniging van Nederlandse Gemeenten

J.W. Remkes
Voorzitter Interprovinciaal Overleg

G.J. Doornbos
Vicevoorzitter dagelijks bestuur Unie van Waterschappen